

Оцінка потреб дитини в контексті загальних закономірностей розвитку особистості

Особистість - це сукупність і єдність соціальних якостей людини, продукт суспільного розвитку і включення в систему соціальних відносин засобом активної предметної діяльності і спілкування.

Загальні закономірності:

- єдність біологічного і соціального; взаємозв'язок діалектичного і сенситивного;
- єдність безперервності і перервності;
- залежність розвитку від задоволення потреб;
- його обумовленість специфікою соціального середовища, в тому числі зоною найближчого розвитку; активність у діяльній сфері.

Періодизація - поділ життєвого циклу на окремі періоди чи вікові етапи - дозволяє краще зрозуміти закономірності і специфіку розвитку дитини.

Два рівні розвитку дитини:

- рівень актуального розвитку, що відображає особливості її психічних функцій, які склалися на цей час;
- зона найближчого розвитку, що відображає можливості значно більших досягнень дитини в умовах взаємодії з дорослими.

Криза - це революційний, стрімкий перебіг подій як за темпом, так і за змістом змін, що відбуваються.

Особливості:

- кордони, що визначають початок і кінець кризи суміжних періодів, нечіткі;
- криза досягає кульмінації, як правило, в середині вікового періоду;
- особливе загострення переживань дитини;
- більше руйнування, ніж формування: дитина багато втрачає із набутого раніше, проте одночасно спостерігається

Два типи закономірності вікового розвитку людини.

Перший тип :

Джерелом виступає суперечність між потребою індивіда в персоналізації (бути Особистістю) і об'єктивною зацікавленістю референтних (значущих) для нього осіб, груп, спільнот визнавати лише ті прояви індивідуальності, які відповідають завданням, нормам і цінностям соціуму.

Другий тип:

Особистісний розвиток обумовлюється зовнішнім включенням індивіда у той чи інший інститут соціалізації чи об'єктивними змінами всередині самого інституту

Прив'язаність - це прагнення до емоційної близькості з іншою людиною і збереження цієї близькості.

Первинна прив'язаність

***Формується у дитини протягом першого року життя.**

***Стійка, вона здатна проявлятися у дорослих у їх подальшому житті під час вибору партнера, у процесі самосприйняття і самооцінки, у ставленні до роботи, у подоланні труднощів міжособистісного спілкування тощо.**

Вторинна прив'язаність

Формується на місці первинної, наприклад, після розлучення з матір'ю, проте нею часто називають стосунки, що встановлюються і розвиваються у дитини з вихователями, вчителями, друзями.

Оцінювання як процес та фундаментальна технологія

Оцінювання - фундаментальна технологія, орієнтована на визначення потреб клієнтів, системний моніторинг процесу надання послуг (допомоги, підтримки тощо) і досягнутих результатів, аналіз фінансових витрат і прогнозування економічного ефекту, а також як певний процес визначення базових даних, необхідних для подальшого планування результативної роботи з клієнтом із метою подолання його складних життєвих обставин

Типи оцінки:

- оцінка потреб;
- оцінка процесу;
- оцінка результатів (впливу)
- економічна оцінка.

Методи оцінювання

- ОПИТУВАННЯ
- АНКЕТУВАННЯ
- ІНТЕРВ'Ю
- ФОКУС-ГРУПА(фокусоване групове інтерв'ю)
- БЕСІДА
- МОЗКОВИЙ ШТУРМ
- СПОСТЕРЕЖЕННЯ(неформалізоване,структуроване,включене)
- ТЕСТУВАННЯ

Оцінка потреб як компонент процесу оцінювання

Оцінка потреб -

Це гнучкий процес збору, узагальнення та аналізу інформації щодо стану клієнта з метою визначення необхідних видів та обсягів послуг, їх впливу в ході подолання складних життєвих обставин, у яких він опинився. При цьому потреби клієнта є предметом оцінки, а сам клієнт - її об'єктом.

Цілі :

- зміна поведінки клієнтів;
- досягнення більш значущих змін у стосунках, в умовах соціального оточення, знаннях, цінностях;
- розробка стратегії процесу втручання;
- здійснення процесу втручання;
- аналіз результатів впливу.

Завдання:

- з'ясування основної інформації про клієнта, його проблеми та потреби, причини звернення;
- уточнення (в разі потреби) інформації про клієнта та його оточення в інших відомствах;
- заповнення форми, яка містить інформацію про клієнта, місце його проживання, склад сім'ї, стислий опис основної проблеми, організації/особи, які залучені до роботи;
- прийняття рішення щодо подальшої роботи з клієнтом чи

Загальна характеристика. Моделі оцінки та підходу до здійснення оцінки потреб дитини та її сім'ї

ТРИ ОСНОВНИХ КОМПОНЕНТИ:

- потреби дитини для розвитку;
- батьківський потенціал (здатність батьків піклуватися про дитину, виховувати і розвивати її, задовольняти потреби);
- фактори сім'ї та середовища

Потреби дитини для розвитку

- здоров'я
- освіта
- соціальна презентація
- емоційний розвиток
- поведінка
- самоусвідомлення

сімейні та соціальні стосунки

Батьківський потенціал

Батьківська компетентність:

когнітивна

емоційна

поведінкова

Стилі батьківства:

агресивне

пасивне

орієнтоване на провину

асертивне (толерантне).

Фактори сім'ї та середовища

- історія сім'ї та її функціонування
- родичі
- житлово-побутові умови та ведення господарства
- зайнятість
- доходи
- соціальна інтеграція сім'ї

Практика оцінки базових потреб дитини

Показники компонента "Потреби дитини для розвитку"

- **Здоров'я**
- **Освіта**
- **Емоційний розвиток і поведінка**
- **Самоусвідомлення**
- **Сімейні та соціальні стосунки**
- **Соціальна презентація**
- **Навички самообслуговування**

Особливості оцінки здатності батьків піклуватися
про дитину

Гарантія безпеки

Емоційне тепло

Стимулювання

Життєві орієнтири і обмеження

Стабільність

Оцінка впливу факторів сім'ї та середовища

Індикаторами оцінки історії сім'ї та її функціонування є:

- значні зміни в складі сім'ї;
- досвід дитинства батьків;
- хронологія важливих подій у житті і їхнє значення для членів сім'ї;
- характер функціонування сім'ї, включаючи стосунки між братами / сестрами та їхній вплив на дитину;
- сильні і слабкі сторони батьків;
- стосунки між розлученими батьками.

Фактори впливу

Родичі

Житлово-побутові умови

Зайнятість

Доходи

Соціальна інтеграція сім'ї

Ресурси громади

Особливості взаємодії з дитиною під час оцінки її потреб

Соціальному працівникові потрібно:

- зважати на вік, стать дитини і рівень її когнітивних здібностей / здатностей;
- пам'ятати про можливий негативний вплив емоційного стресу на розуміння дитиною значення оцінки і сприйняття незнайомого чи малознайомого дорослого;
- вміти правильно обрати методи збору інформації.

Під час спілкування з дитиною з метою оцінки її потреб соціальний працівник має:

*СЛУХАТИ дитину;

*ВІРИТИ дитині, навіть, якщо вона фантазує, - подумайте, що вона хоче цим сказати;

*ГРАТИ з дитиною (діти надають перевагу грі, а не формальній розмові);

*ВИКОРИСТОВУВАТИ ВІДКРИТІ ЗАПИТАННЯ, де можливо й наскільки можливо - будьте обережні із запитаннями "Чому?", оскільки вони часто сприймаються дітьми як звинувачення;

*намагатися СІСТИ так, щоб очі знаходилися НА ОДНОМУ РІВНІ з очима дитини - увійдіть у світ дитини і зрозумійте його;

*СТВОРИТИ дитині безпечні умови (відчуття безпеки) у місці, де відбудеться зустріч, бесіда;

*із самого початку домовитися щодо КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ інформації і значення дотримання цього принципу для обох сторін;

*БУДУВАТИ ВЗАЄМНУ ДОВІРУ поступово, відповідно до потреб дитини - діти не довіряють вам лише тому, що ви - доросла людина.

Партнерство з дорослими членами сім'ї, родини

Основні форми роботи з батьками

- співбесіди у різних родинних колах;
- спостереження;
- тестування,
- анкетування,
- дискусії;
- вивчення історії сім'ї, сімейних фотоальбомів тощо.

Особливості проведення та документування експрес-оцінки

Форма звернення (направлення та збір первинної інформації).

1. Чи батьки / опікуни знають про звернення / направлення?
2. Повторне звернення / направлення
3. Звідки надійшло звернення / направлення
4. Адреса
5. Зміст звернення / причина направлення
6. Батьки / опікуни дитини /молодої людини, що проживають із нею за однією адресою
7. Інші особи, з якими проживає дитина (включаючи й не членів сім'ї)
8. Члени сім'ї, які не живуть разом із дитиною
9. Родичі та інші особи, які відіграють важливу роль в житті дитини, але не проживають із нею разом
10. Інші справи ЦСССДМ, які пов'язані з дитиною /молодою людиною
11. Організації / особи, які працюють із дитиною / сім'єю на момент звернення / направлення
12. Додаткова інформація, отримана на етапі звернення / направлення
13. Подальші дії

Специфіка здійснення та оформлення початкової оцінки

Алгоритм та логіка заповнення.

1. Організації / особи, з якими контактували / залучали протягом початкової оцінки
2. Причини проведення початкової оцінки
3. Потреби дитини / молодшої людини під час розвитку
4. Здатність батьків / опікунів належним чином реагувати на потреби дитини / молодшої людини
5. Проблеми, які негативно впливають на здатність батьків / опікунів належним чином реагувати на потреби дитини / молодшої людини. Зловживання алкоголем
6. Фактори сім'ї та середовища, які впливають на дитину і сім'ю
7. Негайна дія
8. Послуги, надані у ході початкової оцінки
9. Наступні дії
10. Коментарі батьків / опікунів

Комплексна оцінка: логіка її проведення та документування

Форма оцінки

1. Джерела інформації
2. Окремі питання проведення комплексної оцінки
3. Потреби дитини для розвитку / здатність батьків задовольняти ці потреби
4. Фактори сім'ї та середовища
5. Підсумок
6. Аналіз
7. Коментарі батьків / опікунів

Потреби дитини для розвитку

Фактори сім'ї та середовища

Здоров'я

Історія сім'ї та її функціонування

Освіта

Соціальна інтеграція сім'ї

Емоційний розвиток і поведінка

Ресурси громади

Самоусвідомлення

Сімейні і соціальні стосунки

Соціальна презентація

Навички самообслуговування

**Спасибо
за внимание!**

